

РАННЯ ТВОРЧІСТЬ Є. ГРЕБІНКИ: ХУДОЖНІ ОСОБЛИВОСТІ, МОТИВИ ТА ПЕРЕКЛАДАЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ

Совгіра Ю. Є.,

магістрант кафедри української і зарубіжної літератури

Мелітопольський державний педагогічний університет

імені Богдана Хмельницького

м. Мелітополь, Україна

Серед українських письменників, з літературною і громадською діяльністю яких пов'язаний новий етап у розвитку національної культури, одне з почесних місць належить Євгену Гребінці. Творчість Гребінки. У своїх художньо-естетичних шуканнях Є. Гребінка орієнтувався на кращі традиції своїх попередників. Художня спадщина Є. Гребінки досить розмаїта, але найціннішу частину її становлять байкарські твори, які відіграли важливу роль у процесі становлення нової української літератури на засадах реалізму й народності [8].

Останнім часом творчість Є. Гребінки привертає велику увагу науковців. Хоча на сьогодні вона вже є дослідженою, все одно є аспекти, які дозволять нам виявити новаторські елементи у його творчій спадщині. Так, серед досліджень відомих науковців за творчістю Є. Гребінки можна назвати праці Деркача Б., Задорожної Л., Зубкова Є., Кирилюка Є., Михеди П., Нахліка Є., Коваленко Г., Цибанової О., Шпака В. та ін.

Слід акцентувати увагу на тому, що літературна діяльність Євгена Гребінки тривала близько двох десятиліть. За цей порівняно невеликий час ним були створені оригінальні й перекладні поезії українською і російською мовами, байки, романи, повісті, критичні розвідки тощо. Писати Гребінка почав ще у Ніжинській гімназії. Ранні поетичні спроби Є. Гребінки, навіть у пізніших, друкованих варіантах, ще позбавлені

оригінальності, в них виразно відчувається відверте наслідування тогочасної романтичної поезії, зокрема Пушкіна [2, с. 49].

Прослідкувати становлення творчості Є. Гребінки можна за допомогою написання творчих робіт. Слід наголосити на тому, що об'єктивне бачення його творчості може бути з погляду не лише студентів-філологів чи студентів гуманітарного напрямку, а й з боку студентів технічного напрямку. Так, наприклад, студентам гуманітарного та технічного профілю закладів вищої освіти можна запропонувати написати творчу роботу на тему «Рання творчість Є. Гребінки в контексті української літератури XIX ст.» [9, с. 33].

Після проведеного аналізу за творчістю Є. Гребінки можна простежити, що юного Є. Гребінки належить і одноактна комедія «В чужие сани не садись» (1827). Ця п'єса, як і більшість ранніх творів Гребінки, не відзначалася художніми достоїнствами і була не чим іншим, як учнівським наслідуванням популярної тоді російської сатиричної комедії і комічної опери. У Ніжині Гребінка починає перекладати українською мовою пушкінську «Полтаву». Уже в 1831 році з'являється друком уривок з Гребінчиного перекладу в журналі «Московский телеграф», у 1833 році на сторінках альманаху «Утренняя звезда» – ще два. Повністю переклад «Полтавы» з присвятою великому Пушкіну побачив світ окремим виданням у 1836 році [3, с. 114].

Крім перекладу «Полтавы» Пушкіна, Гребінці належить кілька ліричних поезій українською мовою, що виникли на ґрунті народної творчості й показували в їх авторіві, на думку Максима Рильського, обдарованого, хоч і мало самостійного лірика. Однією з характерних тенденцій розвитку української поезії перших десятиліть минулого сторіччя було поєднання у письменників різних стилевих манер [6, с. 68]. Показовою в цьому плані є поетична творчість Гребінки. Проте слід відзначити: якщо у творчості багатьох українських письменників –

сучасників Гребінки – романтичний струмінь часом випадково вплітався в характерну тканину бурлеску, то в поезії Гребінки поєднання різних стильових ознак відбувалось з перевагою романтичних віянь [10].

Уже перший друкований український вірш «Човен» має виразний романтичний характер, де автором зосереджено на особливостях власних міркувань. Неодноразово до категорії пам'яті письменник упродовж життя звертався у листах до друзів, згадуючи цю поезію. Аналогічні елементи та категорію пам'яті можна знати і в творчості інших письменників [7, с. 139]. Основний мотив твору Є. Гребінки «Човен» – невдоволення життям, самотністю у світі. Тут подається образ човна, що «качався, бідний, один без весельця» по синьому морю і був розбитий буйними вітрами та пінявими хвилями [5, с. 116]. Молодий поет, збираючись у 1833 р. до Петербурга, порівнює себе з цим човном:

Як човнові море, для мене світ білий

Ізмалку здавався страшним;

Да як заховаться?

Не можна ж вік цілий

Пробути з собою одним [1, с. 154].

Серед ліричних поезій Гребінки слід виділити «Українську мелодію» («Ні, мамо, не можна нелюба любить!»), що стала улюбленою народною піснею. В ній розповідається про те, як молода дівчина, розчулена горем матері, погоджується ви-їти заміж за нелюба. З ним вона не має щастя – і врешті трагічний фінал: з туги дівчина гине. Стара мати гірко оплакує смерть єдиної доньки:

Ген там, на могилі, хрест божий стоїть,

Під ним рано й вечір матуся квилить:

«О боже мій милий! що я наробила!

Дочку, як схогіла, із світа згубила!» [1, с. 167].

У своїх ліричних творах Гребінка «широко використав тематику і почасти лексику народних пісень, поєднуючи в ряді випадків фольклорну стихію з, мабуть, краще йому знайомим романсово-пісенним стилем свого часу. Однак часто поет потрапляв у полон бурлескної традиції, подолати яку було йому не під силу» [11, с. 21]. Показовим у цьому плані є вірш «Варена», що займає в ліричному доробку Гребінки, так би мовити, осібне місце. Це своєрідна застольна пісня яскраво бурлескного характеру, «гімн на честь варенухи і веселоців» за влучним визначенням критики [4, с. 82].

Ліричні поезії Гребінки, до написання яких він звертався, можна сказати, епізодично, випадково, відіграли помітну роль у розвитку українського літературного процесу. Для нас вони становлять інтерес в плані розуміння суті провідних тенденцій української літератури першої половини ХІХ ст.

Література:

1. Гребінка Є. Вибрані твори. Київ: Дніпро, 1976. 532 с.
2. Деркач Б. Євген Гребінка. К.: Дніпро, 1974. 150 с.
3. Задорожна Л. Євген Гребінка: літературна постать. К.: Твім інтер, 2000. 160 с.
4. Зубков Є. Євген Павлович Гребінка: життя і творчість. К.: Державне видавництво художньої літератури, 1962. 212 с.
5. Цибаньова О. Євген Гребінка. К.: Молодь, 1972. 304 с.
6. Шандра В. До біографії Є. П. Гребінки // Радянське літературознавство. 1987. № 2. С. 68–69.
7. Шарова Т. Категорія пам'яті в мемуарних творах Василя Бондаря // Наукові записки Харківського національного педагогічного університету ім. Г. С. Сковороди. Серія : Літературознавство. 2010. Вип. 1 (2). С. 134–140.

8. Шарова Т. М. Історія української літератури I пол. XIX ст. Харків: Майдан, 2014. 247 с.
9. Шарова Т., Шаров С. Формування комунікативної компетентності майбутніх учителів інформатики засобами творчих робіт. Молодь і ринок. 2018. № 9(164). 33–38.
10. Шарова Т. М., Шаров С. В., Солоненко А. М. Видатні особистості української словесності. Мелітополь: Видавничий будинок Мелітопольської міської друкарні, 2018. 254 с.
11. Шпак В. Хрещений батько Кобзаря: у двухсотрічний ювілей Євгена Гребінки доречно згадати, що письменник – не лише талановитий байкар і прозаїк // Урядовий кур'єр. 2012. 2 лютого (№ 20). С. 21.

СПЕЦИФІКА ВИКОРИСТАННЯ МОВИ У РОМАНІ О. І. СОЛЖЕНЩИНА «В КОЛІ ПЕРШОМУ»

Ступницька Н. М.,

кандидат філологічних наук, доцент,

доцент кафедри англійської мови

Харківський національний університет

імені В. Н. Каразіна

м. Харків, Україна

Науково-технічний прогрес, розширення можливостей комунікації людей у світовому просторі зумовлює розвиток не тільки у суспільно-культурній сфері життя людей, а й призведе до суттєвих змін у мові. Відбувається, так звана, заміна лексики, адже, застарілі слова, що не мають вжитку у сучасності виходять із сфери активного обігу і стають відомі лише вузькому колу фахівців, нові ж, натомість, входять до